

Täysistunto

Torstai 29.9.2022 klo 15.59—18.18

2.2. Suullinen kysymys venäläisistä sotilaskoulutuksen saaneista maahantulijoista (Ville Valkonen kok)

Suullinen kysymys SKT 145/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Valkonen.

Keskustelu

16.06 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Putin ja hänen hallintonsa ovat laittomalla sodallaan suistaneet Euroopan synkkään aikaan. Näinä aikoina Suomen valtion ydintehtävä on suomalaisten turvallisuuden takaaminen, ja me olemme kiitollisuudenvelassa kaikille ammattilaisille, jotka ovat valppaana tälläkin hetkellä. Kiitos rajavartijoille, poliiseille, sotilaille ja kaikille suomalaisille, jotka pysyvät huolesta huolimatta tehtäviensä tasalla.

Tällä hetkellä itärajalla tosiaan tapahtuu, ja ilmiselvää on, että Venäjältä tulevien sotilaskoulutettujen reserviläisten osalta on kyseessä riski turvallisuushasta. Jatkan aikaisempaa kysymystä siitä, että tuloväylä ei välttämättä ole se merkityksellinen seikka, vaan kokonaisarvio siitä, että kun tänne mahdollisesti päätyy suuri määrä venäläisiä sotilaskoulutettuja, miten Suomi reagoi tässä tilanteessa, rajalainsäädännöllä tai muuten. Miten hallitus aikoo reagoida tähän kokonaisuuteen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mikkonen.

16.07 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilannetta seurataan hyvin tarkasti, ja tarvittaessa totta kai puututaan tilanteeseen. [Sari Sarkomaa: Millä tavalla?] On hyvä muistaa, että todellakin tällä hetkellä liikenne itärajan yli on nyt... Silloin viikko sitten, kun liikekannallepano alkoi, selvästi siinä tuli nousua, mutta nyt ne määrät ovat vähentyneet, ja sieltä on siis tullut ihmisiä, joilla on joko Suomen myöntämä viisumi tai jonkun toisen Schengen-maan myöntämä viisumi, eli tavallaan tiedämme, keitä ne ihmiset ovat. Kun he ovat viisumia hakeneet, niin heidän on täytynyt antaa perustelut siihen. Sen lisäksi rajalla myös tehdään ja on tehty rajatarkastukset jokaiselle tulijalle huolellisesti.

Mutta on ihan totta, että me emme tiedä, miten tilanne kehittyy, ja meidän täytyy varautua kaikenlaisiin uhkiin, ja sitä meidän viranomaiset tekevät. He ovat myös harjoitelleet erilaisiin tilanteisiin, esimerkiksi tämmöisen laajan maahantulon tilanteisiin, ja heillä on valmius, jos tilanne sitä vaatii, tarttua toimiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Haluaako edustaja Valkonen lisäkysymyksen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2022 vp

16.08 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kyllä vain. [Eduskunnasta: Puhemies!] — Puhemies. — Arvoisa puhemies! Tällä viikolla olemme valitettavasti saaneet todistaa todennäköisesti myös tämän ajan ensimmäistä sabotaa-sia Euroopassa, kun Nord Stream -kaasuputkia vahingoitettiin. Tapahtuma on otettava äärimmäisen vakavasti mutta pää kylmänä. Ensiarvoisen tärkeää on toki suojata kriittinen inframme parhaalla mahdollisella tavalla, ja toiseksi lännen on löydettävä yhteinen linja sille, miten näihin hybriditoimiin vastataan. Emme voi jättäytyä sinisilmäisyyden uhriksi. Teoilla on oltava seuraukset, vaikka ne kiistettäisiinkin — näinhän tekee jokainen rikolli-nen.

Ja, arvoisa puhemies, siksi kysynkin: mikä on hallituksen arvio Suomen kriittisen infran turvallisuudesta tällä hetkellä, ja mitä lisätoimenpiteitä hallitus tekee infran turvaamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainministeri Saarikko.

16.09 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-mies! Vastaan kysymykseen hallituksen varautumisen ministerityöryhmän puheenjohtaja-na.

Ensiksikin on luotava turvaa meidän kaikkien mieliin siitä, että Suomi on varautunut vuosikymmenet. Kuten ministeri Mikkonenkin totesi, myös meidän viranomaiset harjoit-televat toistuvasti ja usein hyvin moninaisiin kriisitilanteisiin, myös sellaisiin vakaviin, joi-ta tällä viikolla Itämerellä on todistettu. Samalla voimme luoda turvaa sillä ajatuksella, että juuri nyt tiedossamme ei ole mikään sellainen uhka, joka kohdistuisi Suomeen, siis meidän omaan kriittiseen infraamme.

Mutta kaikkeen on hyvä varautua ja näinä poikkeuksellisina aikoina myös varautumi-sen tasoa nostaa. Me olemme esimerkiksi oman Balticconnectorin eli vastaavan maakaasu-putkemme valvontaa tehostaneet. Siitä vastaa Gasgrid-niminen kansallinen yhtiömme. Vastaavalla tavalla olemme antaneet määräyksen kaikille ministeriöille tiivistää nyt tietoi-suuttaan ja varautumistaan muunkin kriittisen infran osalta. Yksi tärkeä viestimme lähtee suomalaisille kuntapäätäjille ja viranhaltijoille. Paljon kriittistä arkimme perusinfraa on myös kuntien vastuulla vaikkapa vesihuollossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on vii-mein onnistunut tekemään turistiviisumien osalta päätöksen, joka vähentää tätä Suomeen saapuvan venäläisväestön määrää eli näitä huvimatkoja. Se on erittäin hyvä päätös. Mutta valitettavasti samaan aikaan tämä ongelma laajenee muille suunnille, eli käytännössä tur-vapaikkaa voi kuka tahansa tulla hakemaan meidän rajoiltamme, ja nyt tänään olemme kuulleet jopa, että te olette edistämässä humanitaarista viisumia nopeasti. Aiemmin tästä il-moitettiin ministeriöstä, että sen valmistelu vie niin kauan, että se ei ehdi tälle kaudelle, mutta tämän päivän tietojen mukaan te olette tehneet siitä päätöksen ja valmistelu ei vie-kään kovin kauaa.

Humanitaarinen viisumi mahdollistaa sen, että sekä venäläinen että minkä tahansa muun maalainen ihminen voi käytännössä anoa turvapaikkaa edes tulematta maan rajoille, ja tä-hän liittyy aivan samanlaisia turvallisuusongelmia kuin turvapaikan hakuoikeuteenkin täl-lä hetkellä. Pääministeri, te totesitte eilen, että me emme saa olla sinisilmäisiä. Vapaa tur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2022 vp

vapaikanhakuoikeus ja jopa helpotettu humanitaarinen viisumi maasta, joka käy aggressiivista hyökkäyssotaa ja on myös meille kansallinen uhka — mitä muuta tämä on kuin sini-silmäisyyttä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ulkoministeri Haavisto.

16.12 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Purran kysymyksestä liittyen humanitääriseen viisumiin. Todella hallitus aikaisemmin tänä syksynä iltakoulukäsittelyssään totesi, että meiltä puuttuu niitä välineitä, kun turismiviisumit kielletään, niin kuin nyt on tehty, joita voitaisiin käyttää silloin, jos on joku tietty tarve, esimerkiksi toisinajattelijalla, kriittisellä journalistilla, ihmisoikeuspuolustajalla, joka on joutunut suuriin vaikeuksiin, ja häntä haluttaisiin auttaa. Meiltä tällainen väline puuttuu. Tätä varten väline, joka on monissa maissa käytössä, olisi humanitäärin viisumi. Sitä ulkoministeriössä valmistellaan. Valmistelu tulee viemään ainakin joitakin kuu-kausia. Se ei ole mikään nopea ratkaisu, mutta se vastaisi sitä käytäntöä, joka on muun muassa Baltian maissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Orpo.

16.12 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanne on todellakin erittäin huolestuttava: Venäjän raaka hyökkäys jatkuu, äänenpainot ovat koventuneet, länttä uhkaillaan ja sodan laajeneminen on ihmisten mielissä. Arvoisa hallitus, suomalaiset ovat todella huolissaan, ja nyt jos jotain tarvitaan, niin tarvitaan yksituumaisuutta. Tämä sali näytti keväällä Nato-kysymyksessä, miten me pystymme yhteistyöhön isänmaan turvallisuuden ollessa uhattuna, ja mielestämme nyt olisi samanlainen tilanne. Kokoomus on valmis keskustelemaan parlamentaarisesti ja tekemään yhteistyötä näiden ajankohtaisten turvallisuuteen liittyvien huolien ja asioiden parissa — on kyse sitten varautumisesta, rajakysymyksistä, valmiudesta tai vaikka kriittisen infran turvaamisesta.

Kysyisinkin pääministeriltä: olisitteko valmis kutsumaan eduskuntapuolueiden puheenjohtajat keskustelemaan näistä asioista ja etsimään yhdessä ratkaisuja?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.13 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen valmis, ja ajattelen hyvin samalla tavalla. Kun kyse on ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, isänmaan asiasta, niin mitä laajempaa ja yksituumaisempaa yhteistyötä kykenemme tekemään, sen turvallisemmassa asemassa koko Suomi on.

Olemme myös käyneet eduskunnan kanssa keskustelua siitä, millä tavalla tätä ajankoh- taista ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta voitaisiin käsitellä myös isossa salissa. Tiet- tenkin valiokunnat käyvät koko ajan tätä tilannetta läpi — kuuntelevat ja kuulevat asian- tuntijoita, käyvät keskustelua — mutta myös tämä sali on hyvä ottaa tähän keskusteluun mukaan, ja tämän osalta ymmärtääkseni puhemiehistössä on nähty, että tällainen ajankoh- taiskeskustelu, jossa kuultaisiin avainministereiltä alustuksia, voisi olla se tapa. Mutta ajat- telen hyvin samalla tavalla: parlamentaarista yhteistyötä tarvitaan, ja hallitus on siihen si- toutunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyrimme ensi tiistaksi järjestämään ajankohtaiskeskustelun tästä teemasta. — Edustaja Peltokangas.

16.14 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oli aikanaan silmitöntä naiiviutta väittää, että Nord Stream -kaasuputkihanke on vain ympäristöasia eikä lainkaan turvallisuuskysymys. Näin kuitenkin aikanaan väittivät muun muassa herrat Lipponen, SDP, Stubb, kokoomus, Sipilä, keskusta, Lehtomäki, keskusta, ja muutama muu.

Nyt, kun kaasuputket vuotavat arvioiden mukaan Venäjän sabotaasin johdosta, kestikin aikaa, että pääministeri Marin kommentoi asiaan yhtään mitään. Ruotsissa hallitus kutsuttiin heti kriisikokoukseen. Täällä uutisoitiin, että entiset pääministerit syövät istuvan pääministerin kanssa juhlaa. Nyt on oltava hereillä, arvoisa hallitus. Kertokaa, minkälaisia konkreettisia toimenpiteitä jatkuvasti vain kiristyvän turvallisuustilanteen johdosta teette pikaisesti. Raja kiinni, aita rajalle — tulevatko nämä perussuomalaisen jo kauan ehdottamat ainoat konkreettiset keinot nyt käyttöön, eivätkä viikon tai kahden päästä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset viranomaiset ovat, totta kai, tarkkailleet tätä tilannetta koko ajan. [Jani Mäkelä: Ei kysytty viranomaisista!] Nuo kaasuputken vuodot ovat tapahtuneet Ruotsin ja Tanskan talousalueella. Ilman muuta molempien maiden hallitukset ovat asiaa käsitelleet. Itsekin olen ollut yhteydessä sekä Tanskan pääministeriin Mette Frederikseniin että Ruotsin pääministeriin Magdalena Anderssoniin ja keskustellut tästä tilanteesta. Aivan yhtä lailla ulkoministeri Haavisto ja puolustusministeri Kaikkonen ovat olleet kollegoihinsa yhteydessä. Me yhdessä tätä tilannetta hyvin tarkasti seuraamme. Olen myös kertonut, että Suomen hallitus ja Suomi on valmis tukemaan ja auttamaan näitä maita kaikin mahdollisin keinoin, missä meistä voisi olla apua. Hallitus on myös eilen tätä tilannetta käsitellyt iltakoulussa ja pitänyt tästä tilanteesta infon myös lehdistölle ja kansalaisille. Me, totta kai, pyrimme varautumaan kaikenlaisiin tilanteisiin, ja tänään, kuten ministeri Saarikko kuvasi, varautumisen ministerityöryhmä on esimerkiksi tarkastellut tätä kriittisen infrastruktuurin kysymystä, ja kaiken aikaa me pyrimme vahvistamaan omaa varautumistamme erilaisiin mahdollisiin tilanteisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin rohkenen tulkita puheenjohtaja Orpon puheenvuoroa tästä parlamentaariseen työskentelystä niin, että ajankohtaiskeskustelu on hyvä, mutta ei se ole kyllä sama asia kuin oikeasti parlamentaarisen konsensuksen hakeminen näihin keskeisiin kysymyksiin, niin että toivon, että vielä harkitaan myöskin sitä pyöreän pöydän mallia tässä teemassa.

Täällä sisäministeri aiemmin vastasi, että ”kyllä ollaan valmiita” reagoimaan tilanteeseen, jossa suuri määrä asevelvollisuusikäisiä venäläisiä rajan yli syystä tai toisesta tulisi ja syystä tai toisesta Venäjän rajavartiopalvelu aikaisempien vuosikymmenten periaatteiden vastaisesti heidät päästäisi eteenpäin. Siinä on kaksi tapaa, miten saatatte reagoida: al-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 101/2022 vp

kaa järjestämään vastaanottokeskuksia, ottaa vuoden prosessiin turvapaikanhakijoina, vai oletteko valmis tarpeeksi nopeasti reagoimaan niin, että otetaan käyttöön rajalain uudet pykälät, joiden nojalla on mahdollista sulkea itärajan turvapaikanhaku, jos sen on mahdollista aiheuttaa kansallisen turvallisuuden uhka määrältään tai laadultaan? Oletteko valmis nopeasti reagoimaan tällä jälkimmäisellä tavalla, vai otatteko suurenkin määrän vastaanottokeskuksiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä kommentoin tätä parlamentaarista yhteistyötä. Olen pahoillani, jos tulkitsitte vastaukseni näin. Kuvasin sitä, että kun salista on myös toivottu ajankohtaiskeskustelua, se ilman muuta järjestetään. Hallituksen ministerit voivat alustaa, ja me voimme yhdessä käydä tässä salissa keskustelun, mutta ilman muuta sen lisäksi parlamentaarinen yksituumaisuus, yhteistyö näissä kysymyksissä on äärettömän tärkeää.

Mitä tulee tuohon rajan tilanteeseen, mahdollisiin turvallisuusuhkiin: Mielestäni kaikkiin näihin pitää suhtautua erittäin vakavasti. Mikäli meidän turvallisuusviranomaisemme antavat sellaisen arvion, että lisätoimia rajalla tarvitaan, niin ilman muuta hallitus on niihin valmis, se on yksiselitteistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Pian!] Meille isänmaan turvallisuus on kaikkein tärkein kysymys. Uskon, että se on sitä kaikille suomalaisille.

Samanaikaisesti on syytä tässä kohtaa korostaa sitä, että me emme ole havainneet, että Suomeen tällä hetkellä esimerkiksi kohdistuisi mitään aseellista uhkaa, sotilaallista uhkaa. Tässä suhteessa suomalaiset voivat tätäkin torstaita viettää rauhallisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.